

Nivoi ekološke organizacije

dr Vladimir Ranđelović, redovni profesor

**Konsultacije: četvrtak 11-12h
ili
elektronski (preporučljiv način)**

E-mail: vladar@pmf.ni.ac.rs

dr Dragana Jenačković, docent

Vežbe na ovom predmetu izvode:
dr Danijela Nikolić, docent
dr Dragana Jenačković, docent

Predispitne obeveze i sistem bodovanja

Aktivnost na predavanjima	5
Aktivnost na vežbama	7
Kolokvijum 1	10
Kolokvijum 2	10
Test (nakon svih predavanja)	10
Seminarski rad	8

Završni ispit

Praktični ispit 10

Usmeni ispit 40

Seminarski rad (predaje se do kraja semestra)

Građa i karakteristike (neke biljne zajednice)

Primer:

Građa i karakteristike zajednice omanolike palamide (*Cirsietum helenioides*)

Sadržaj

Uvod

Dosadašnja istraživanja

Osnovne karakteristike

Karakteristične vrste

Floristički sastav biljne zajednice

Ekološke karakteristike biljne zajednice

Zaključci

Literatura

Seminarski rad (predaje se do 15.01.2011.)

Način navođenja literature (literatura se navodi po abecednom redu)

Knjige

Autor(i), godina: Naziv publikacije. Izdavač.

(Autore navoditi tako što se navede prezime autora, zarez, inicijal imena, tačka, zarez, razmak)

Primer

Horvat, I., Glavač, V., Ellenberg, H., 1974: Vegetation Südosteuropas. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

Poglavlje u knjizi

Autor(i), godina: Naziv poglavlja. In: Urednik knjige (ed.): Naziv knjige. Izdavač. Strane.

Primer

Ranđelović, V. (1999): *Cirsium helenoides* (L.) Hill. In: V. Stevanović (ed): Crvena knjiga flore Srbije 1, Ministarstvo za životnu sredinu R Srbije, Biološki fakultet Univ. u Beogradu i Zavod za zaštitu prirode R Srbije, 331-333.

Seminarski rad (predaje se do 15.01.2011.)

Način navođenja literature (literatura se navodi po abecednom redu)

Višetomne edicije (flore, faune)

Editor(i), (ed(s).) godina(e): Naziv edicije, broj tomova. Izdavač.

Primeri

Tutin, T.G., V.H. Heywood, N.A. Burges, D.M. Moore, D.H. Valentine, S.M. Walters & D.A. Webb, (eds.) (1964-1980): Flora Europaea, I-V. Cambridge University Press. London.

Časopisi

Autor(i), godina: Naziv članka. Naziv časopisa, broj (volumen): strane.

Primeri

Hajek, M., Hajkova, P., Apostolova, I., 2008: New plant associations from Bulgarian mires. *Phytologia Balcanica*, 14 (3): 377-399.

Seminarski rad (predaje se do 15.01.2011.)

Način navođenja literature

Internet

Adresa sajta. Naziv članka.

Primer

<http://en.wikipedia.org/wiki/Lion> . Lion.

Elektronska izdanja

Autor(i), godina: Naziv članka. Adresa sajta

Primer

Lakušić, D. (ed.) 2005: Staništa Srbije.

http://habitat.bio.bg.ac.rs/doc/stanista_srbije/632%20Prirucnik.pdf

Citiranje literature u tekstu

Jedan autor: Pirs (1996) ili (Pirs, 1996)

Dva autora: Stevanović i Radović (1995); (Stevanović, Radović, 1995)

Više autora: Horvat et al. (1974) ili (Horvat et al., 1974)

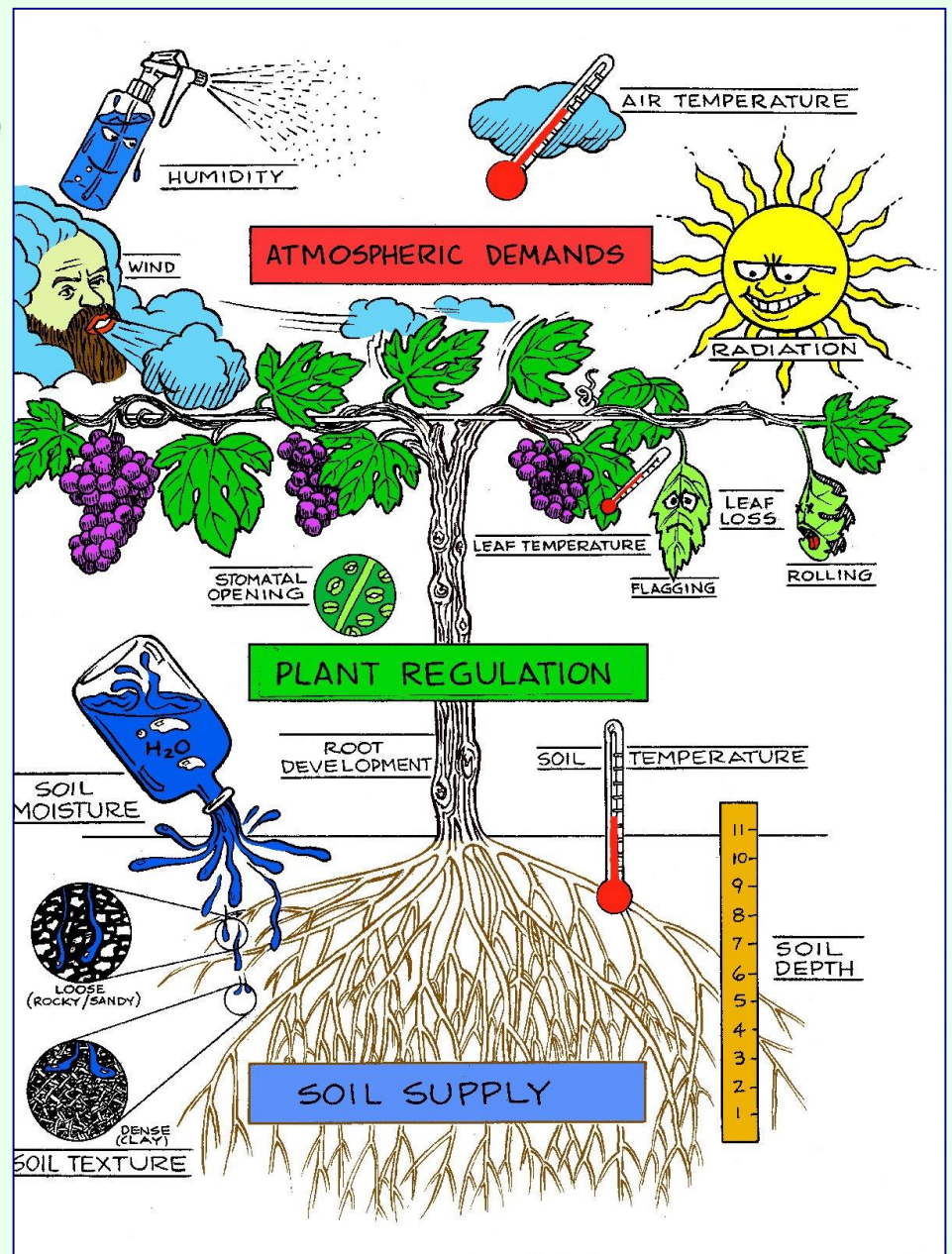

Od se podsetimo: od šta je ekologija?

Ekologija je nauka o uzajamnim odnosima živih bića i njihove okoline.

Ekologija se bavi problemima distribucije živih bića, njihovog opstajanja, njihove brojnosti, međusobnih odnosa, promena u zavisnosti od uslova sredine i dr.

Centralni objekat proučavanja ekologije kao nauke je živo biće, te je sasvim opravdano smatrati je biološkom disciplinom, koja se u velikoj meri oslanja na dostignuća drugih nauka.

pa se podsetimo: podela ekologije

- ❖ fitoekologija ili ekologija biljaka
- ❖ zooekologija ili ekologija životinja
  - ❖ idioekologija ili autekologija
  - ❖ biocenologija ili sinekologija
- ❖ populaciona ekologija ili demekologija
- ❖ fiziološka ekologija
- ❖ primenjena ekologija
- ❖ globalna ekologija
- ❖ idioekologija ili autekologija biljaka
- ❖ fitocenologija ili fitosociologija
- ❖ biogeografija (fitogeografija)
- ❖ geobotanika
  - ❖ floristička geobotanika (horologija)
  - ❖ istorijska geobotanika
  - ❖ ekološka geobotanika

pa se podsetimo: Ekologija biljaka

Ekologija biljaka ili **fitoekologija** se bavi istim problemima kao i opšta ekologija, ali centralni objekat njenog izučavanja predstavljaju biljke, njihove populacije i zajednice.

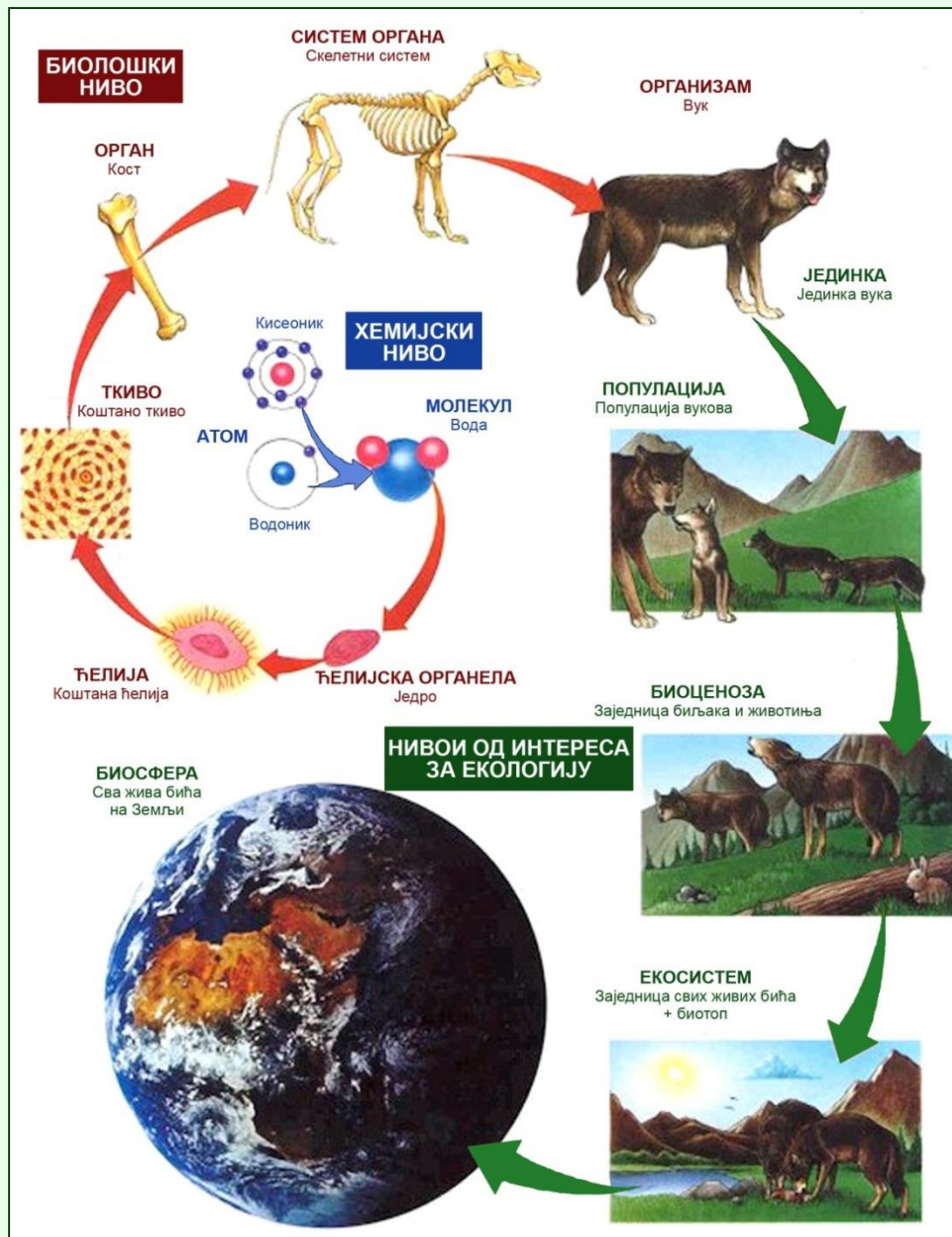

Da se podsetimo iz opšte ekologije

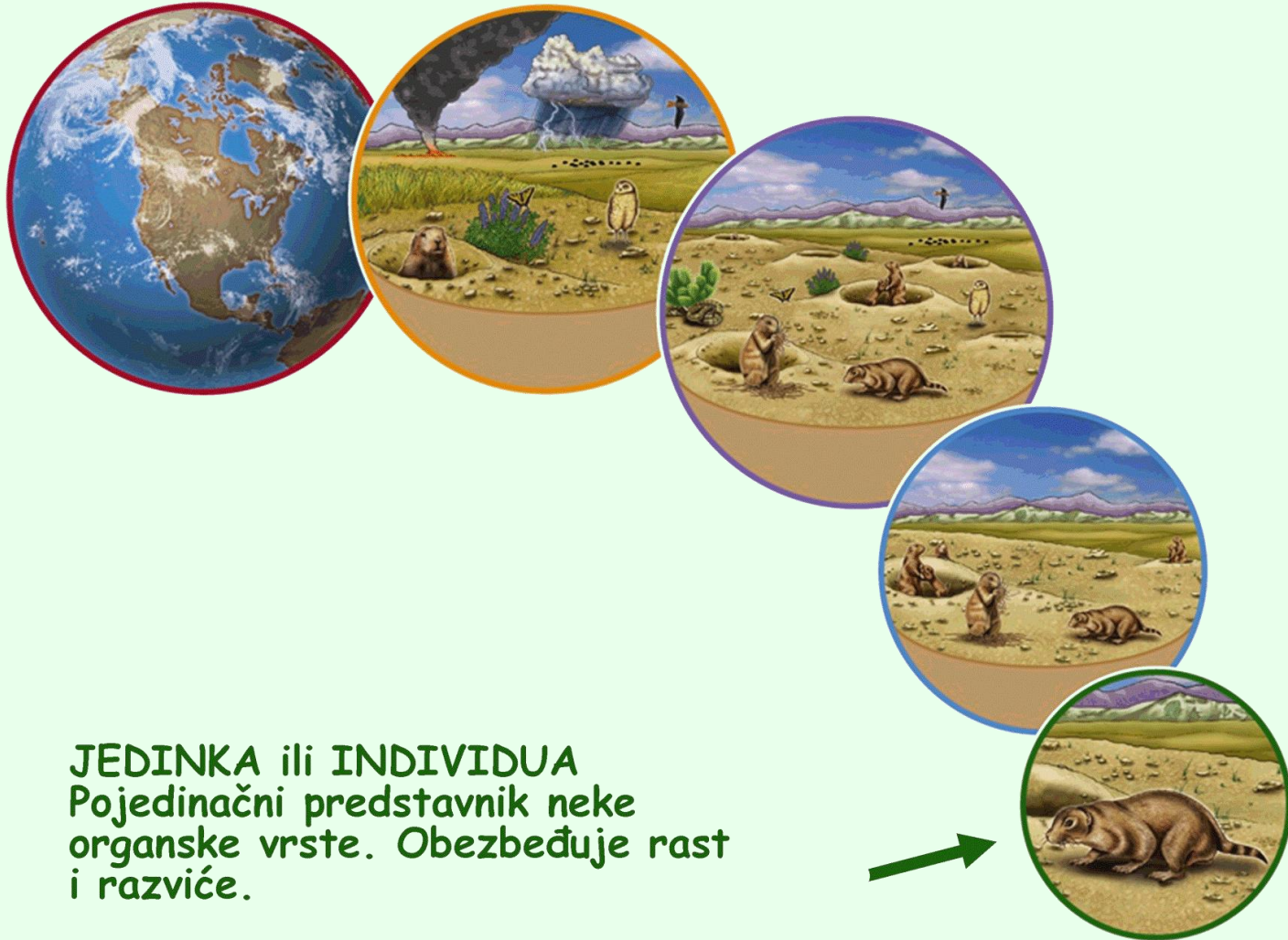
Nivoi organizacije bioloških sistema

Zašto nivoi od interesa za ekologiju, a ne ekološki nivoi?

Nivoi organizacije bioloških sistema od interesa za ekologiju

Nivoi organizacije bioloških sistema od interesa za ekologiju

POPULACIJA

Skup jedinki jedne vrste, koje su međusobno povezane odnosima reprodukcije.

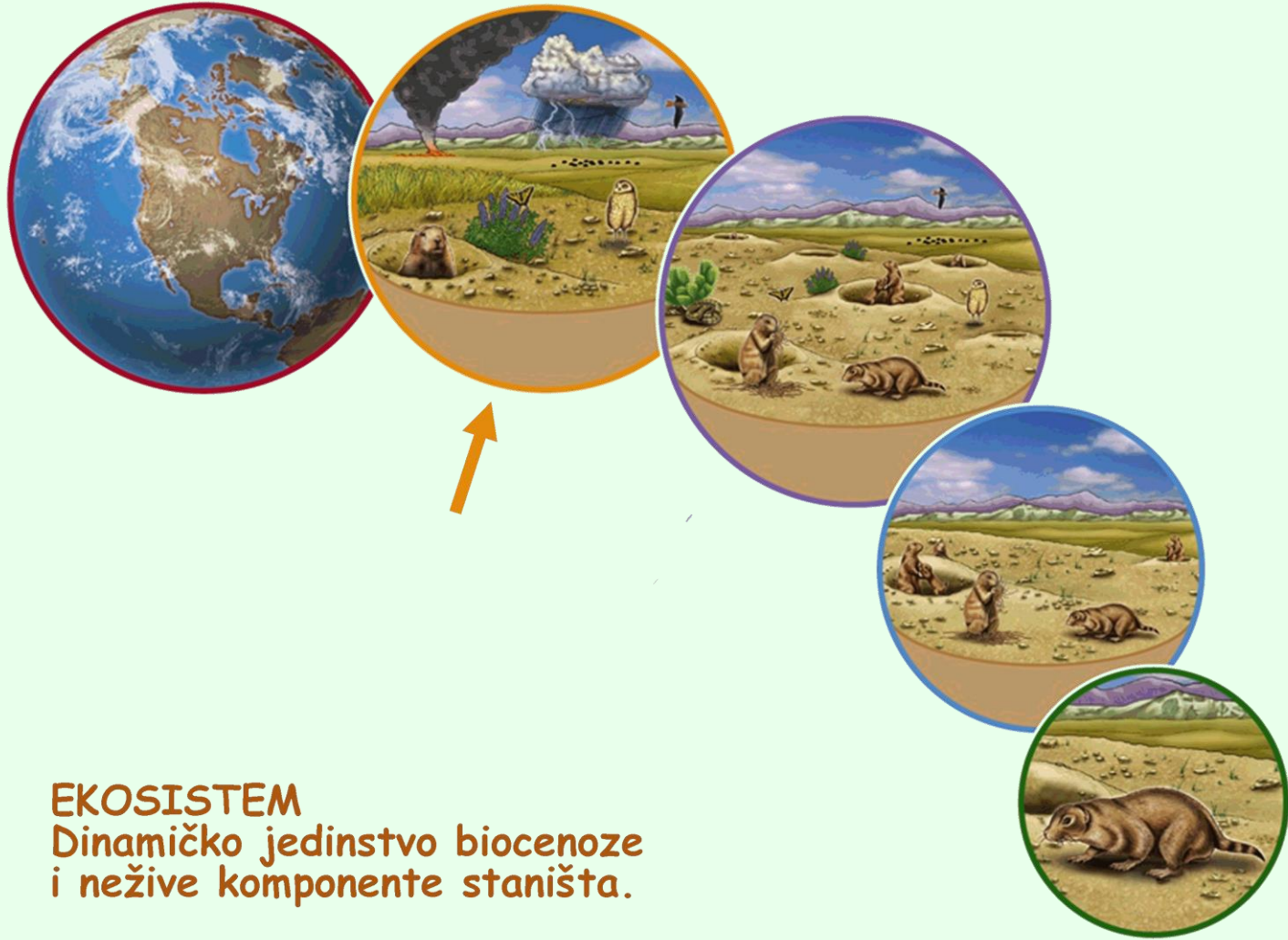

Nivoi organizacije bioloških sistema od interesa za ekologiju

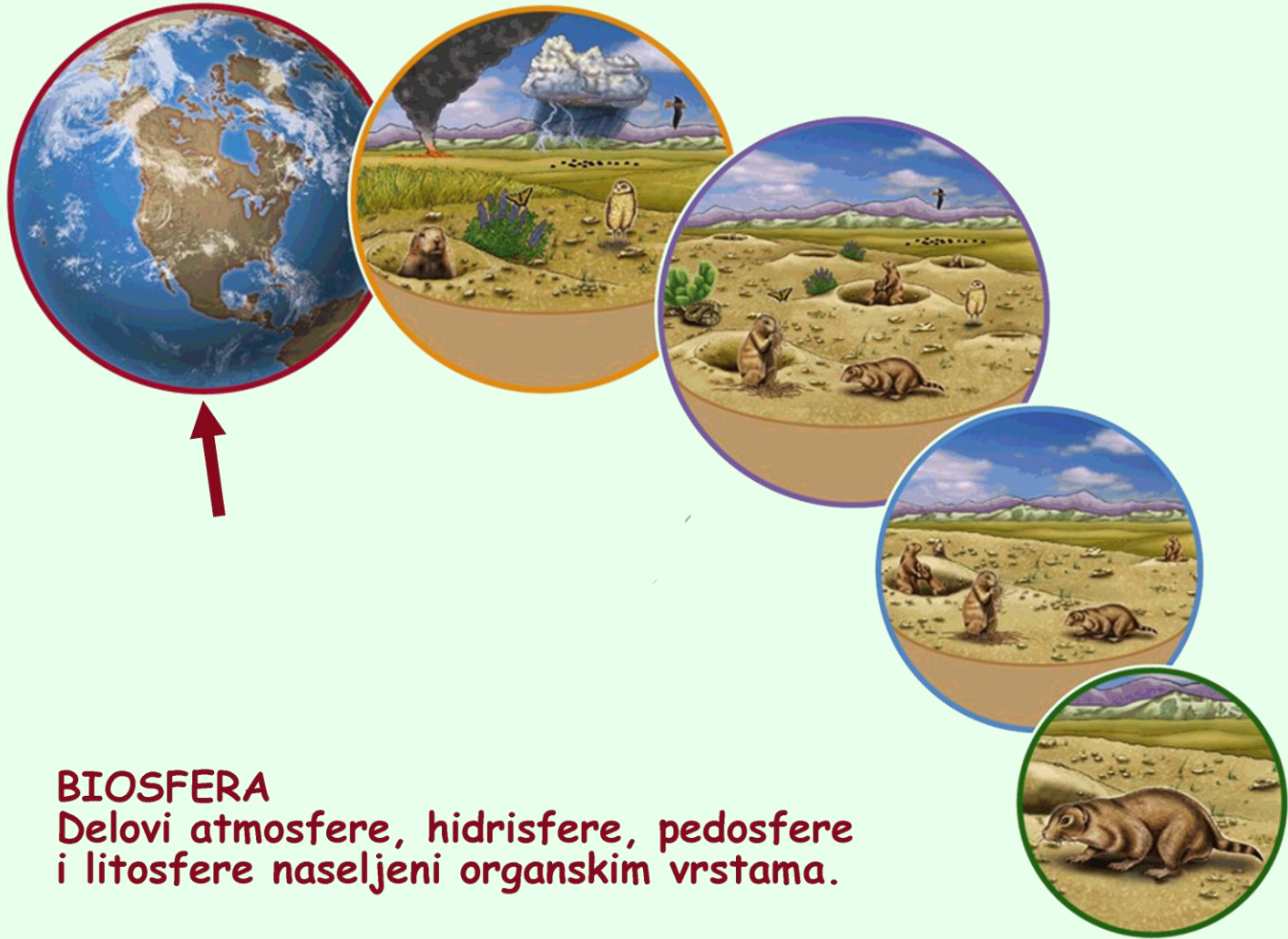
Nivoi organizacije bioloških sistema od interesa za ekologiju

EKOSISTEM
Dinamičko jedinstvo biocenoze
i nežive komponente staništa.

Nivoi organizacije bioloških sistema od interesa za ekologiju

BIOSFERA

Delovi atmosfere, hidrisfere, pedosfere
i litosfere naseljeni organskim vrstama.

Jedinke ili individue

Ramondia nathaliae

Loxodonta africana

Jedinke ili **individue** predstavljaju pojedinačne predstavnike neke organske vrste, koji obezbeđuju rast i razviće i opstanak vrste.

populacije

Ramondia nathaliae

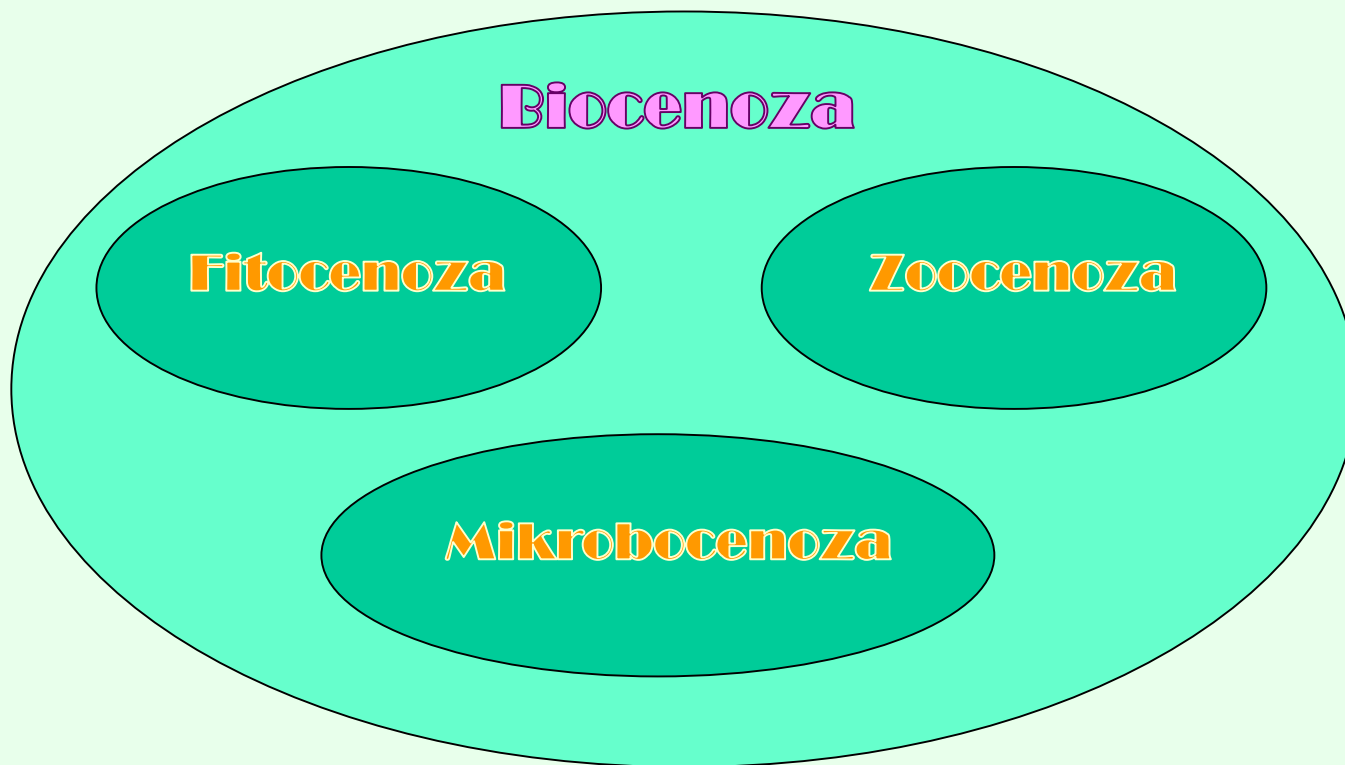
Loxodonta africana

Populacija je grupa jedinki iste vrste koje naseljavaju određeni prostor, a međusobno su povezane odnosima razmnožavanja.

Životna zajednica ili biocenoza

Životna zajednica ili biocenoza je skup svih populacija na određenom delu prostora i u isto vreme, koje direktno ili indirektno stupaju u interakcije, a pre svega u međusobne odnose ishrane i zaštite.

Skup populacija različitih vrsta koji čini biocenozu nije slučajan.

Životna zajednica ili biocenoza

Ramondietum nathaliae

Biocenoza afričke savane

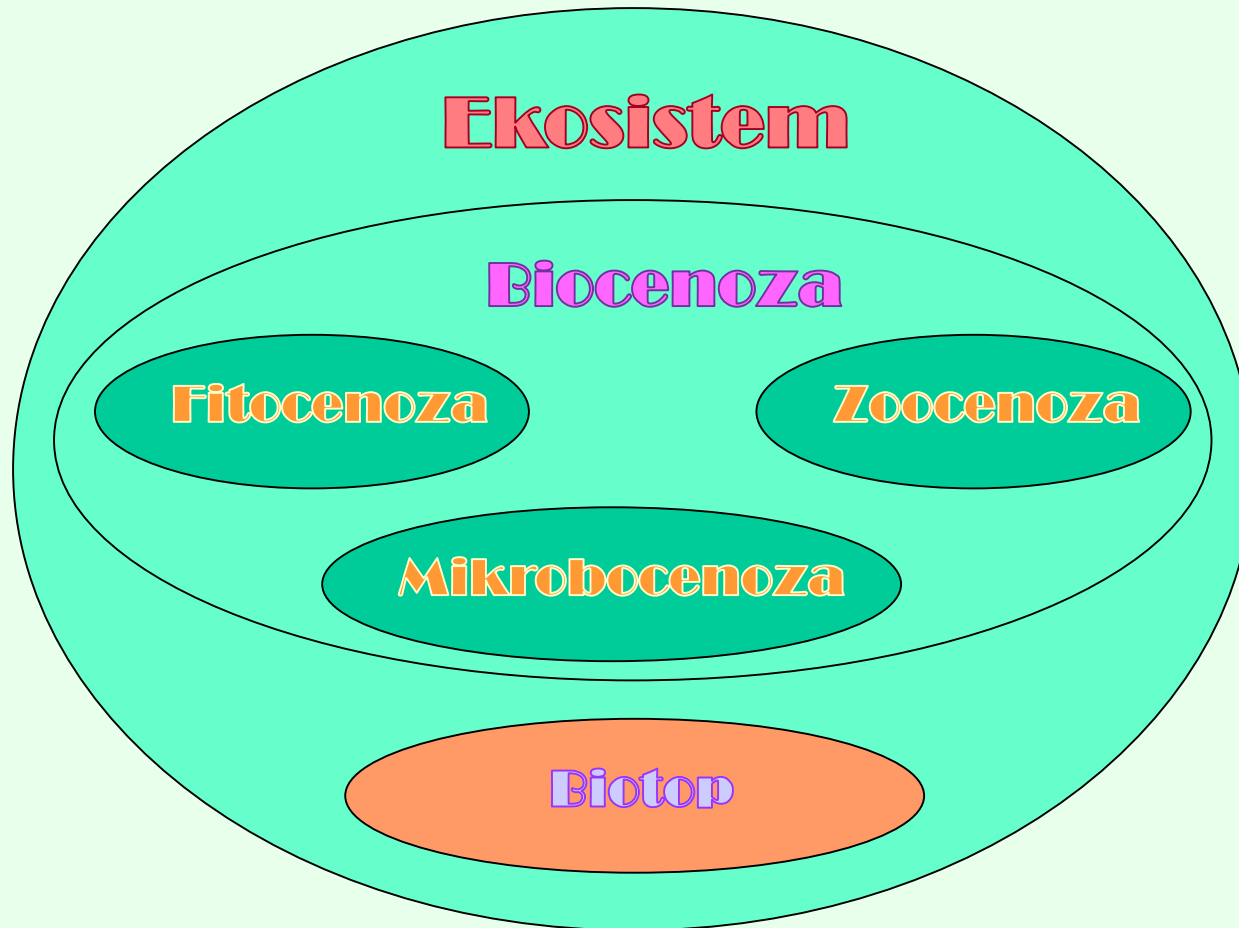
Biocenoza grade sve vrste biljaka (fitocenoza), životinja (zoocenoza), mikroorganizama i gljiva (mikrobocenoza).

Biotoop ili životno stanište?

Ekosistem

Ekosistem ili **biogeocenoza** je jedinstvo biocenoze i biotopa i predstavlja vrhunsku sintezu u ekologiji.

Ekosistem

Ramondietum nathaliae + biotop
Ekosistem krečnjačkih stena

Ekosistem afričke savane

Poslednjih godina u praksi sve više ulazi termin **habitat** ili **tip staništa**, koji u osnovi predstavlja sinonim za ekosistem.

Biom i biosfera

Biom je skup međusobno fiziognomski sličnih i funkcionalno povezanih ekosistema (npr. biom listopadnih šuma, biom četinarara, biom stepa, biom mora i okeana itd.). Obično su biomi karakteristični za određene klimatske zone, pa se nazivaju **zonobiomi**.

Ekosistemi i biomi se ujedninjuju u **biocikluse**, kojih na zemlji ima tri: **slana voda**, **slatka voda** i **kopno**.

Svi biociklusi zajedno čine vrhunsko jedinstvo žive i nežive prirode, jedan vrhunski ekološki sistem ogromnih razmera, označen kao - **BIOSFERA**.

Biosferu čine oni delovi atmosfere, hidrosfere i litosfere koji su naseljeni živim bićima.

Biodiverzitet

Biodiverzitet je skup svih organizama na Planeti zajedno sa genima koje oni nose, ali i zajednicama koje izgrađuju.

Crocus alexandrii

Crocus cvijicii

Crocus novicii

Crocus rujanensis

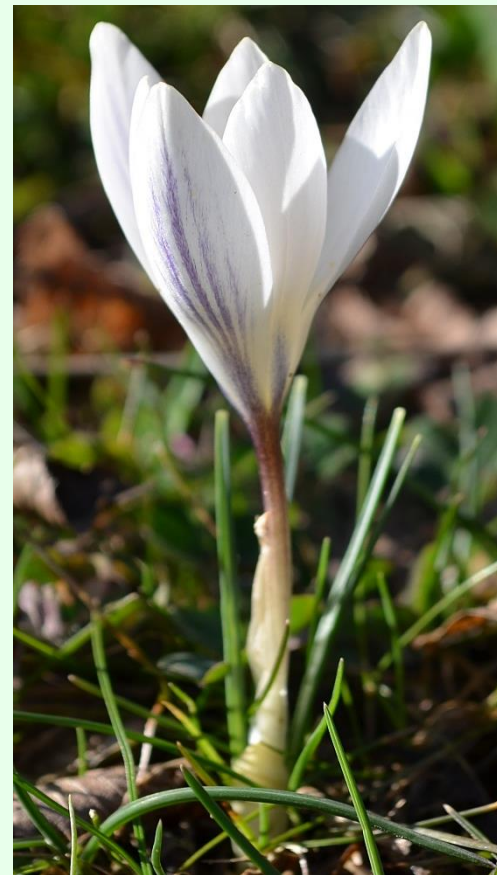
Specijski diverzitet je raznovrsnost na nivou vrsta, odnosno raznovrsnost svih mikroorganizama, gljiva, biljaka i životinja na Planeti.

Biodiverzitet

Crocus alexandrii

Genetički diverzitet
predstavlja raznovrsnost
gena u okviru jedne vrste.

Biodiverzitet

Ekosistemski diverzitet predstavlja raznovrsnost ekosistema.

Crocus palidus na brdskom pašnjaku na Rujan planini (levo), ***C. veluchensis*** na planinskoj livadi na Vlasini (gore), i ***C. pelistericus*** na visokoplaninskoj tresavi na Pelisteru (dole).

